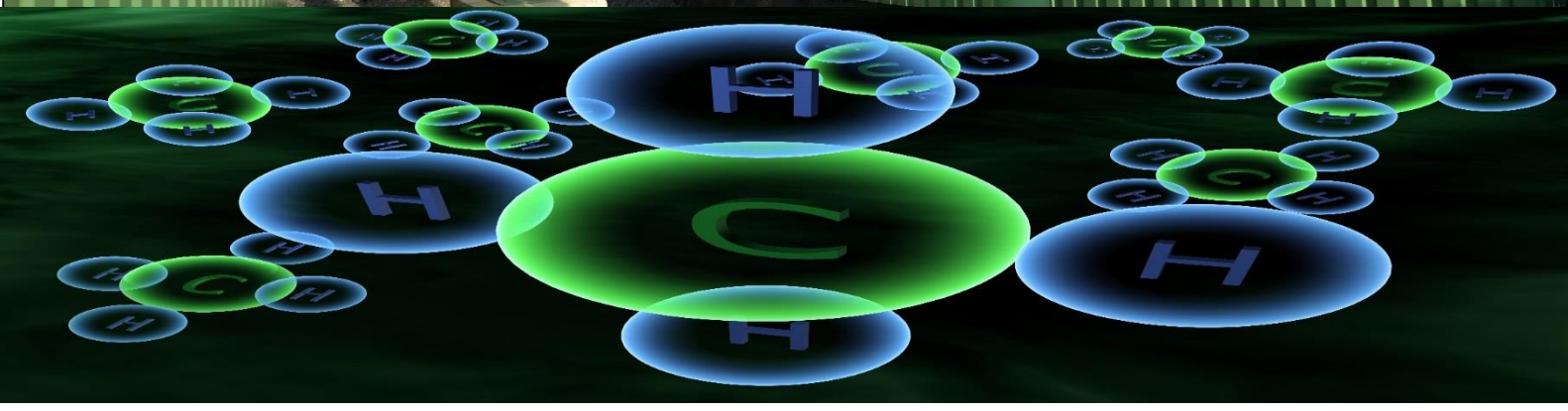

MEMORANDUM VOOR DE VLAAMSE VERKIEZINGEN

2019

Inleiding: kiezen voor innovatie in plaats van groei	pg 1
Vooruitblik 2030	pg 6
Landbouw en omgeving	pg 7
Speerpuntmaatregelen Beleidslijnen en instrumenten	
Energie en financiën	pg 10
Speerpuntmaatregelen Beleidslijnen en instrumenten	
Circulaire economie en innovatie voor de toekomst	pg 17
Speerpuntmaatregelen Beleidslijnen en instrumenten	
De belangrijkste aandachtspunten voor Vlaanderen na 2020	pg 19

Dit memorandum stelt de belangrijkste strategische vragen en opties voor aan het beleid voor de duur van de volgende regeerperiode. Deze nota is een weergave van wat zich aan de horizon 2030 bevindt namens FEBIGA vzw, de beroepsvereniging van en voor privaatrechtelijke Vlaamse biogasinstallaties.

COLOFON

Teksten, coördinatie en eindredactie: Tore Content
Meer info: Tore Content (FEBIGA vzw), tore.content@febiga.be, 0472 85 87 55

Overname en gebruik van deze publicatie wordt aangemoedigd mits bronvermelding. Dit memorandum is louter ter informatie opgesteld en kwam tot stand met bijdragen vanuit het netwerk van FEBIGA vzw.

Federatie van Vlaamse Biogasbedrijven, Oktober 2018

Inleiding

Nu kiezen voor innovatie i.p.v. groei

6,6% van de energie die we in Vlaanderen gebruiken, is afkomstig van hernieuwbare energiebronnen. Biogas is hierbij goed voor 10,6% van de totale groene stroom en ruim 12,9% van de warmteproductie, wat neerkomt op een bijdrage van 10% van de totale hernieuwbare energie in Vlaanderen. Hiermee wordt de doelstelling 2020 voor de productie van groene stroom uit biogas reeds gehaald. Deze doelstelling werd vastgelegd op 760 GWh tegen 2020. Toch zorgt de ontwikkeling van biogas nog voor veel discussie, vooral door de hoge kosten om stroom uit biogas te produceren en de afname van de acceptatie van grotere biogasinstallaties in nitraatgevoelig Vlaams landbouwgebied. Een nieuw elan is mogelijk door de unieke voordelen over de verschillende beleidsdomeinen heen in beeld te brengen en te verzilveren in een langetermijnbeleid.

De Vlaamse regering heeft de laatste 10 jaar sterk ingezet op de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen: bio-, zonne- en windenergie en energie uit waterkracht. De technologie van het omzetten van biomassa in bio-energie wordt sindsdien, zoals alle hernieuwbare energiebronnen, door de overheid gesubsidieerd.

Van het totale bruto stroomverbruik wordt op dit moment ongeveer 6,6% geleverd uit hernieuwbare energiebronnen. Biomassa wordt in stroom en warmte omgezet op 2 manieren: door middel van verbranding van houtpellets in warmtekrachtcentrales of door middel van vergisting van organisch biologisch restafval zoals mest en plantaardig materiaal in biogasinstallaties. Dat laatste onderscheid wordt niet altijd goed gemaakt. Verbranding van houtpellets is geen échte groene energiebron omdat het overzees transport en verbranding milieuschade met zich meebrengt. Biogas daarentegen komt voort uit een natuurlijk vergistingsproces dat zich lokaal en/of regionaal ontwikkelt.

De inzet van biomassa die in aanmerking komt voor vergisting is beperkt tot een hoeveelheid die regionaal duurzaam beschikbaar is. Het marktaandeel biogas kan pas exponentieel groeien onder de vorm van biomethaan wanneer grensoverschrijdende samenwerkingen tussen EU-lidstaten kunnen plaatsvinden. **Vlaanderen kan niet achterblijven in de productie van biomethaan.**

FEBIGA vertegenwoordigt 80% van de veruit belangrijkste groep van biogasproducenten in Vlaanderen. In 2017 waren 84 biogasinstallaties actief, waarvan privaatrechtelijk 24 agrarische en 15 industriële vergisters, 2 intercommunale GFT vergisters, 16 rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's), 14 afvalwaterzuiveringsinstallaties (AWZI's) en 23 installaties die methaan recuperen uit (historische) stortplaatsen met een totaal geïnstalleerd elektrisch vermogen van 143,5 MWe (Bron: voortgangsrapport 2017 Biogas-E). De agrarische en industriële vergisters staan in voor 80% van de totale biogasproductie in Vlaanderen. De helft van de grotere biogasbedrijven bevinden zich in Antwerpen en West-Vlaanderen.

Met het nieuwe nationaal klimaat- en energieplan richt de overheid zich nog sterker op kosten efficiënte technologieën als zonne- en windenergie. Voor biogas stellen wij voor dat de koers verandert: de sector moet zich toeleggen op innovatie in plaats van groei. We stellen vast dat het aantal nieuw te bouwen biogasinstallaties en daarmee het marktaandeel de laatste jaren ongewijzigd blijft.

Financiële ondersteuning moet zich vooral richten op de unieke voordelen van biogas: flexibilisering, lokale inzetbaarheid en opslagmogelijkheid. Binnen het **energievraagstuk** is het de enige hernieuwbare energietechnologie die continu (base-load) blijft produceren (gemiddeld 7660 vollast draaiuren per jaar i.t.t. gemiddeld 850 vollast zonuren per jaar voor zonnepanelen) wat betekent dat de 10% hernieuwbare bijdrage er altijd is ook wanneer de wind niet waait en de zon niet schijnt. Biogasinstallaties zijn betrouwbare baseloadcentrales i.t.t. onze verouderde kernreactoren. Dit betekent ook dat de sector moet bijdragen aan de stabiliteit van het elektriciteitsnet wanneer het nodig is (flexibilisering). In het **landbouwvraagstuk** heeft de sector een belangrijke rol door het op peil houden van de koolstoffractie in de bodem en het reduceren van de mestdruk in nitraatgevoelig gebied. Tot slot, is er het **chemievraagstuk** nl. efficiëntere C-recycling en het vergroenen van basisbouwstenen in de petrochemische industrie zoals bijvoorbeeld methanol. Biomethaan of groen gas (lees 'gezuiverd biogas') moet een belangrijke rol gaan spelen omdat het helpt het aardgasverbruik in Vlaanderen te decarboniseren. De biogassector moet op termijn gekoppeld worden aan o.a. de chemische industrie als *feedstock* leverancier van duurzaam beschikbare chemische basisbouwstenen. Dit vereist als eerste stap vooruit dat een biomethaanmechanisme wordt meegenomen in het volgende regeerakkoord.

We moeten af van het korte termijnbeleid dat met op zichzelf staande maatregelen de toegevoegde economische waarde van biogasproductie fnuikt. Het komt erop aan om die unieke voordelen, over de verschillende beleidsdomeinen heen, in beeld te brengen en te verzilveren. Dit memorandum bevat een aantal concrete maatregelen en beleidlijnen die de biogassector moeten toelaten voor te sorteren op de toekomstige kringlooeconomie in Vlaanderen tegen 2030.

Voor het **omgevingsbeleid** komt het erop aan de vertaalslag te maken van een ruimtelijke visie naar de omgevingsvergunningenpraktijk en parallel bezig te zijn met draagvlakverhoging. De overheid moet werk maken van het inkleuren van “energiezones” op de gewestplannen die transporten doen dalen en de uitbouw van biogasactiviteiten beter mogelijk maken en de meerwaarden van biogas binnen een circulaire economie ontsluiten.

Vanuit het **landbouwbeleid** moet er steun komen in Vlaanderen voor de biogassector om volop te gaan voor het verder terugdringen van de mestdruk in nitraatgevoelig gebied.

In het **innovatiebeleid** is er sterk nood aan om daadkrachtiger samen te werken tussen de federale en de gewestelijke overheden van België alsook tussen de kabinetten van landbouw, energie en innovatie binnen het Vlaams Gewest om een gezamenlijk lange termijn aanpak die versnippering in het circulair en industrieel beleid tegengaat. De overheid moet werk maken van een ondersteuningsplan dat stimuli voorziet voor het uitwerken van circulaire bedrijfsmodellen die biogas naast brandstof (voor energie-benutting) ook inzetten op een circulaire benadering (voor materiaal-benutting).

In het **energiebeleid** moet de Vlaamse overheid werk maken van een modern aansluitingstarief en durven nadenken over het invoeren van een flexibiliteitspremie voor de biogassector. Tevens moet het mogelijk worden dat particulieren maar ook grote bedrijven de mogelijkheid krijgen om net als hun elektriciteitsverbruik ook hun gasverbruik te vergroenen via hun gasleverancier. Een bijmengplicht voor gasleveranciers en het uitwerken van een registratiesysteem die de gasleverancier verzekert van de groene oorsprong van het gas zijn daartoe 2 belangrijke instrumenten die moeten opgenomen worden in het volgende regeerakkoord. Desalniettemin is de inzet van biomassa en dus ook het marktaandeel beperkt tot een hoeveelheid die duurzaam beschikbaar is. Focus daarom niet op groei maar op innovatie.

Zet in op innovatie van het marktaandeel biogas tegen 2030 m.b.t. de circulaire economie die kadert in een transitiestrategie naar een koolstofarme industrie tegen 2050. Focus op technologische- en businessmodel innovatie voor een nieuw elan dat regionaal en internationaal nieuwe kansen biedt.

Dit memorandum is een document dat wil aangeven waar we in Vlaanderen met onze biogasproductie over moeten nadenken, het is niet bedoeld als waarheidsgetrouwe blauwdruk van de toekomst. De bedoeling is het debat harder en scherper te zetten. Hopelijk kan dit memorandum beleidsmakers en andere stakeholders inspireren en verdere bijdragen leveren aan het debat over de toekomst van biogas in Vlaanderen voor de volgende gewestelijke verkiezingen!

Tore Content

Algemeen Directeur, FeBiGa vzw

Uitdaging in een notendop. Wat is belangrijk voor de overheid? Dat er zoveel mogelijk biogas wordt geproduceerd t.a.v. fossiel, aan een zo laag mogelijke kost, zonder dat dit een andere economie destabiliseert. Op welke manier gaan we dat doel bereiken? Op deze hoe-vraag is nog geen antwoord gegeven. De sector is er thans van overtuigd dat biogas, wat betreft kringloopeconomie, substantiële stappen moet en kan zetten de komende 10 jaar. Hoe deze visie werkelijkheid moet worden?

Biogas is niet de energiesector. Er is grote behoefte aan logica en overzicht, een duidelijk beeld van wat we willen met biogas in Vlaanderen. Het is belangrijk dat de overheid in het volgende Regeerakkoord een duidelijke richting uitspreekt, zodat de biogassector daarnaartoe kan bewegen. Wie pakt de regie op?

Een nieuw elan voor biogas. Tegen 2030 wijzen alle neuzen in dezelfde richting wat betreft de meest optimale en realistisch haalbare waardeketen voor de conversie van organische reststromen naar biogas. De gestapelde wetgeving inzake milieuwetten en subsidieregelingen is grondig uitgekamd, vereenvoudigd en teruggebracht tot een begrijpbaar stabiel beleidskader. Een Vlaamse minister alsook een commissie voor circulaire economie is een feit. Voor biogas komt 2-jaarlijks een denktank samen vertegenwoordigd door zowel experts uit de sector alsook de drie voornaamste kabinetten landbouw, energie en innovatie. De Europese CO₂-prijs voor ETS-bedrijven is gestegen tot minimum 40 euro/ton CO₂-uitstoot en ook niet-ETS-bedrijven worden in Vlaanderen onderworpen aan een koolstofmarkt gebruikt voor de financiering van innovatieprojecten die C-recycling als visie uitdragen. Er is een gegarandeerde marktwerking voor het systeem van certificaten via jaarlijkse aanpassing van de opgelegde quota. De biogassector ontvangt steun vanuit het domein landbouw voor haar bijdrage in het reduceren van de mestdruk in Vlaanderen. De overheid heeft de nodige garantie betreft de veiligheid en kwaliteit in het gebruik van digestaat en afgeleiden en stelt een actieplan in het vooruitzicht om de afzetmarkt te faciliteren. Bovendien geniet de biogassector enkele groene fiscale maatregelen.

Qua groei voor biogas zijn gezonde ambities de 'realistische' niveaus waarop reststromen **regionaal duurzaam** beschikbaar zijn. Realistisch in Vlaanderen tegen 2030 is 1 TWh uit biogas = plus 25%.

Outlook 2050. Tegen 2050 is elke vorm van overheidssteun ten gunste van fossiele bronnen uitgefaseerd. Biogas speelt een maatschappelijk gedragen rol in zowel het energie- als chemievraagstuk. Energiezones die fungeren als centrale hubs voor afvalverwerking (minder transport), geïntegreerd in het aardgasnetwerk voor groen gas injectie en groene warmtenetten zijn een feit. De CO₂-kost zit in de eindprijs van kunstmest vervat. Digestaatrecyclaten vervangen kunstmest voor 100%.

Speerpuntmaatregelen

1. **Bestemmingsneutraliteit** voor de winning van hernieuwbare energie. Bestemmingsneutraliteit betekent dat de ruimtelijke bestemming van een gebied op zich geen weigeringsgrond mag vormen voor de inplanting van biogasinstallaties. Leg **energiezones** vast in de ruimtelijke planning.
2. Voer een **ruimtelijke potentieelanalyse** uit m.b.t. duurzaam beschikbare organische reststromen.
3. Stel een actie- en **stappenplan** op voor de geleidelijke **uitfasering** van stikstofverwijdering via het **nitrificatie/denitrificatie** proces tegen 2030.
4. Leg een duidelijke procedure vast voor het **'end-of-waste-statuut' van afvalstoffen** om het gebruik van digestaat en de afzet van recyclaten uit digestaat te faciliteren. Faciliteer de afzetmarkt voor recyclaten zoals bijvoorbeeld ammoniumconcentraten. Leg **geen opslaglimieten** vast voor digestaat. Zet 100% in op **minder kunstmestgebruik** in de landbouw, introduceer hiervoor tijdelijk **digestaat 'disposal fees'** ("bring-in fees").
5. Stel **een intensieve informatiecampagne** op om het profiel van de biogassector te versterken. Zet bijvoorbeeld in op conversie van voedseloverschotten uit veilinghuizen naar biogas voor product- of energierecuperatie doeleinden i.p.v. te storten.

Beleidslijn 1: beter ruimtelijke inplanting

Bestemmingsneutraliteit, energiezones en ruimtelijke potentieelanalyse.

Bedoeling is om bijkomend in mogelijkheden te voorzien voor zowel productie-installaties voor hernieuwbare energie als voor installaties voor opslag en distributie die decentrale productie met zich mee brengt. Bestemmingsneutraliteit betekent dan dat de ruimtelijke bestemming van een gebied op zich geen weigeringsgrond mag vormen voor de inplanting van dergelijke installaties. De huidige regelgeving biedt reeds een aantal mogelijkheden om voor hernieuwbare energie af te wijken van de bestemmingsvoorschriften. Zet bijvoorbeeld bepaalde zones in agrarisch gebied om naar zones voor de productie van hernieuwbare energie, zijnde 'energiezones' (een ruimtelijke clustering van gebruik of productie van koolstof- of energiedragers) (hetgeen een plaats moet krijgen in het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV)). De ontwikkeling van nieuwe biogasinstallaties en afnemers van stroom, warmte of biomethaan zal dus meer en meer moeten gebeuren op goed gelegen locaties. Aanzet tot actieprogramma: aanreiken van ruimtelijke criteria op basis waarop de investeringsplannen kunnen beoordeeld worden o.a. ruimtelijke potentieelanalyse van beschikbaar organisch biologisch materiaal.

Beleidslijn 2: beter sluiten van kringlopen

Geen disruptieve trendbreuk als het economisch weefsel ontbreekt.

Uitfaseren van het nitrificatie/denitrificatie proces en het faciliteren van de afzetmarkt voor digestaat. Vandaag wordt de dunne fractie, verkregen na scheiding van het digestaat, klassiek verwijderd via het nitrificatie/denitrificatie proces, een techniek die ook gangbaar is bij de mestverwerkingsindustrie alsook de traditionele waterzuiveringsinstallaties. Dit proces leidt echter tot stikstofemissies naar de lucht, hetgeen ingaat tegen het sluiten van de kringlopen in het verwerken van organische reststromen. FEBIGA ziet hierin een uitnodiging om verder werk te maken van alternatieve oplossingen, maar men kan geen disruptieve trendbreuk forceren als het economisch weefsel ontbreekt. Een voorstel is dat VLM in 2020 een duidelijk actie- en stappenplan opstelt. OVAM vertaalt dit in samenspraak met de sector naar een richtinggevend kader en stelt de regels op waarbinnen privaatrechtelijke biogasbedrijven op een efficiëntere manier oplossingen voor het verwijderen van dunne fractie uit digestaat kunnen toepassen. De uitvoering op het terrein kan pas voorzien worden in de volgende regeerperiode 2025-2030.

Biogas heeft een belangrijke functie in de landbouw zoals het op peil houden van het koolstofgehalte in de grond. Bovendien zijn mineralen, aanwezig in het gistingsresidu beter opneembaar voor planten waardoor het risico op uitspoeling naar de waterlopen kleiner is. Minder kunstmestgebruik biedt kansen voor lagere digestaat afzetkosten. Die lagere afzetkosten zijn noodzakelijk om de biogassector een nieuw elan te bieden.

Er zit vandaag geen enkele stimulans of premie in om mooie dingen te doen met digestaat, het enige dat door de overheid wordt aangemoedigd is zoveel mogelijk warmte in het digestaat te duwen. Nochtans is er vraag naar kunstmestvervangers. Vraag en aanbod komen niet bij elkaar.

Belangrijk! Een probleem is dat de CO₂-equivalenten die uitgespaard worden doorheen de levenscyclus van digestaat nog niet doorgerekend mogen worden naar de reële markt. De CO₂-kost moet in de eindprijs van kunstmest vervat worden. Terwijl Vlaanderen inzet op organische mestverwerking, wordt kunstmest grootschalig ingevoerd en duur verkocht aan de landbouw. Digestaatrecyclaten mogen de kunstmestmarkt niet destabiliseren, maar ze a priori uitsluiten is op termijn onhoudbaar in de context van het klimaatdebat.

Beleidslijn 3: beter maatschappelijk draagvlak

Niet brandschoon. Positieve communicatie helpt. Het profiel van de biogassector wordt gedomineerd door individuele incidenten, hetgeen afstraalt op de hele sector. Een externe informatiecampagne gesteund door de overheid om het profiel van de biogassector te versterken is noodzakelijk alsook een communicatie t.a.v. biogascentrales die inzet op hoe correct en veilig te werken.

Betreft veilinghuizen & voedseloverschotten. Moeten biogasinstallaties die qua ligging deze overproducties duurzaam kunnen aantrekken niet aangemoedigd worden om deze overschotten te verwerken voor product- en/of energierecuperatiedoeleinden? Dit vereist een toelating buiten de maximum verwerkingsportefeuille alsook een compensatieregeling vanuit het departement landbouw.

Speerpuntmaatregelen

1. Marktwerking voor certificaten. Maak werk van een **jaarlijkse herziening van quota** waardoor het aantal in te leveren certificaten toeneemt en de marktwerking van certificaten gegarandeerd blijft.
2. Vervang de onrendabele toppen berekening door een **totaal tarief groene stroom** met een vaste steunhoogte per geproduceerde groene megawattuur die varieert volgens de elektriciteitsprijs.
3. Maak werk van een **groen gas registratie- en handelssysteem met garanties van oorsprong**
4. Stel een **nieuwe projectcategorie o.b.v. groen gas certificaten** op met een eenduidig tarief per m³ groen gas geïnjecteerd in het gasnet dat **competitief** is met de buurlanden.
5. Activeer een **bijmengplicht groen gas** voor aardgasleveranciers en voor CNG- en LNG-voertuigen
6. Zorg dat een toekomstige producent van groen gas kan **leveren aan verschillende marktpartijen gedurende verschillende looptijden** en integreer groen gas in de EPB-regelgeving.
7. Zet in op **integratie van de biogassector om het stroomnet te balanceren** en betrek de Vlaamse biogascentrales in het Belgisch capaciteitsvergoedingsmechanisme (CRM).
8. Sorteer voor op de toekomst door in te zetten op een uniek voordeel van biogas: **flexibilisering!**
9. **Afschakelplan.be** Zet in op innovatie om selectieve afschakeling mogelijk te maken zodat biogascentrales kunnen blijven stroom injecteren bij nationaal stroomtekort.
10. **Voer een Vlaamse koolstoftaks in voor niet-ETS bedrijven en hervorm de fiscaliteit volgens het principe van "vervuiler betaalt"** om het gebruik van fossiele energie te ontmoedigen. Gebruik deze nieuwe inkomsten aan het klimaatbeleid o.a. aan de ontwikkeling van hernieuwbaar groen gas.

Beleidslijn 4: inzetten op kostenefficiëntie & rendabiliteit

Marktwerking certificaten. Zolang de overheid vasthoudt aan het certificatenstelsel, is een jaarlijkse herziening van het quotumpad voor het certificaatplichtig groen elektriciteitsverbruik noodzakelijk waardoor het aantal in te leveren groenestroomcertificaten toeneemt en de marktwerking van certificaten gegarandeerd blijft. Idem voor warmtekrachtcertificaten: VEA stelt in haar rapport van 2018 dat door overschotten in warmtekrachtcertificaten er geen markt is, tenzij aan minimumsteun. Waarom dan niet correct de prijs van het warmtecertificaat aanpassen in de ondersteuningsberekening bij verlengingsaanvragen naar de reële waarde 31 i.p.v. de theoretische 35 euro per certificaat. Potentiële inkomsten worden zo bewust overschat met 10% hetgeen onterecht & ondergewaardeerd de rendabiliteit onder druk zet. Dit vereist een aanpassing van het Energiedecreet.

Vlaanderen moet leren uit het verleden en zorgen voor een stabiel kader met zekere financiering. Vlaanderen moet qua hernieuwbaar gas kijken naar de buurlanden en zich competitief opstellen.

De olifant in de porseleinwinkel. De onrendabele toppen berekening voor biogas.

FEBIGA pleit voor een sterk alternatief t.a.v. het huidige hopeloos complexe berekeningssysteem dat noch begrepen wordt door beleidsmakers noch door ondernemers. Een alternatief voor de DT-berekening is het "totaaltarief groene stroom" en biedt in essentie een vaste steunhoogte per geproduceerde megawattuur voor biogas die varieert volgens de elektriciteitsprijs in de reële markt. De formule:

$$\text{Totaal tarief groene stroom} = \text{GSC}/\text{MWh} + \text{elektriciteitsprijs}/\text{MWh}$$

waarbij GSC/MWh de gewaarborgde minimumsteun is van het GSC voor het komend jaar en waarbij elektriciteitsprijs de gemiddelde stroomprijs is vastgelegd op bv. 1 November van jaar n-1.

De 'return on investment' van stroom uit mest.

De wens om duurzame energie aan de landbouw en mest te willen verbinden is een soort evangelie geworden. Decentrale conversie van laagwaardige reststromen zoals mest naar biogas voor groene stroom zal nooit het prijsniveau halen van zonne- of offshore windenergie. Een wettelijk gevolg is dat ook alle andere niet-mest reststromen die mee vergist worden juridisch als mest bestempeld worden. Technische innovatie wordt verondersteld kan deze kostprijs doen dalen, maar wellicht niet tot een algemeen aanvaard maatschappelijk niveau. Een beleid dat inzet op innovatie van het klassieke 'stroom uit mest' businessmodel dringt zich op.

Beleidslijn 5: inzetten op groen gas

Momenteel legt Vlaanderen de focus op 100% elektrificatie van biogas, terwijl het gasverbruik bijna dubbel zo groot is als het elektriciteitsverbruik. Vlaanderen moet in het volgende Regeerakkoord inzetten op biomethaan als uitbreiding t.a.v. het klassieke WKK-businessmodel. Tal van studies zijn in de voorbije jaren uitgevoerd (Federaal Planbureau, Elia, Prof. Albrecht, Energyville, Essentia ed.), die stellen unaniem: de kernuitstap is mogelijk, maar gascentrales zullen we nodig hebben! De "Heilige Drievuldigheid" in energie is betaalbaarheid, duurzaamheid en bevoorradingszekerheid. Als het over betaalbaarheid gaat, moet men inzien dat ook fossiele bronnen zoals olie, aardgas ed. niet zonder rekening komen voor de samenleving. Bovendien vergeet men dat als we kernenergie verlengen, dat ons dat minstens evenveel gaat kosten (scheurtjesreactoren, berging nucleair afval ...) als het creëren van een markt voor gascentrales en hernieuwbare energie. Tegen 2050 kan biogas o.b.v. het potentieel een grote gascentrale volledig vervangen, en dat is duurzaam. Uit een recente studie van Biogas-E, het kennisplatform voor biogas in Vlaanderen, blijkt dat indien alle beschikbare organische afvalstromen die in Vlaanderen vrijkomen vergist zouden worden, liefst één miljard m³ biomethaan kan geproduceerd worden. Hierdoor zou 8,75% van de huidige Vlaamse gasvraag vergroend kunnen worden.

Biomethaan is een win-win verhaal: aardgastoepassingen kunnen overschakelen op een duurzaam en CO₂-arm alternatief, zonder dat de bestaande infrastructuur moet aangepast worden.

In samenspraak met Biogas-E¹ legt FEBIGA een aantal voorstellen op tafel met als doel een marktvrage te stimuleren richting groen gas. Concreet:

□ Een registratie- en handelssysteem met garanties van oorsprong (GVO's)

Biomethaan kan via het bestaande gasnet opgeslagen en efficiënt getransporteerd worden. Weliswaar is de groene gasmolecule niet te onderscheiden van de fossiele gasmolecule. Een systeem met garantie van oorsprong (GVO) is noodzakelijk om groen gas betrouwbaar te verhandelen, dubbeltelling te vermijden en eindgebruik te registreren. Dergelijk systeem in Vlaanderen, beheerd door de VREG, moet naadloos aansluiten bij het reeds bestaande Europese ERGAR-platform (<http://www.ergar.org>) en tevens de mogelijkheid bieden om bestaande aardgastoepassingen te vergroenen zoals de gasvraag bij huishoudens of in de industrie. Een belangrijk aandachtspunt is dat het mogelijk moet zijn om groen gas GVO's aan verschillende partijen te verkopen, met contracten van verschillende looptijden alsook GVO's afkomstig uit het buitenland te gebruiken in Vlaanderen. Op die manier wordt voorgesorteerd op de RED II-stelling dat het Europese gasnet één en ondeelbaar is. GVO's dus een labelingsmechanisme. Het GVO moet de koper van groen gas de garantie bieden dat ergens in Vlaanderen (en bij uitbreiding Europa) een volume hernieuwbaar gas gelijk aan het verbruik op het net werd gezet.

¹ Zie ook 'aanbevelingen voor de optimale inzet van biogasinstallaties in de toekomstige energiemix' van Biogas-E vzw.

□ Nieuwe projectcategorie met groen gas certificaten o.b.v. exploitatiesteun
Voorgesteld wordt om een nieuwe projectcategorie met groen gas certificaten op te maken met een eenduidig tarief per m³ groen gas geïnjecteerd in het gasnet. Dit moet ruimer worden bekeken dan enkel de verbranding van biomethaan in het bestaande WKK-model. De aanvraag voor exploitatiesteun voor groen gas moet ook toegekend kunnen worden wanneer bestaande installaties op aardgas (zoals boilers of fossiele WKK's) overschakelen op biomethaan.

□ Bijmengplicht voor aardgasleveranciers

Naaste het quotumpad groene stroom, moet er ook een quotumpad groen gas worden ingevoerd. Uit een nieuwe studie van de federale energieregulator VREG blijkt dat de concurrentie op de Belgische aardgasmarkt verder moet toenemen. Het beleid zet aardgasleveranciers op deze manier aan om verkoopstrategieën voor groen gas te ontwikkelen.

□ Bijmengplicht voor CNG en LNG-voertuigen

Een bijmengplicht van bio-CNG en bio-LNG op basis van groen gas in CNG- en LNG-voertuigen ligt perfect in lijn met de bijmengplicht voor biobrandstoffen in diesel en benzine. Groen gas in de vorm van bio-CNG of bio-LNG betekent kiezen voor een drastische vermindering in NO_x, fijn stof en CO₂-uitstoot. Een keuze die Vlaanderen ook maakte met haar actieprogramma 'Clean Power for Transport'. Bovendien is groen gas, geproduceerd uit afvalproducten, een *advanced biofuel* dewelke mag dubbel geteld worden in de EU-doelstellingen.

□ Integratie van groen gas in de EPB-regelgeving

Sinds 2014 verplicht deze regelgeving om een minimum aandeel van de benodigde energie in gebouwen te halen uit hernieuwbare bronnen. Momenteel zijn er 5 opties om te voldoen. Bouwprojecten die om praktische redenen onvoldoende gebruik kunnen maken van deze opties, moeten via een eenvoudige aankoop van groen gas ook het vereiste minimum aandeel hernieuwbare energie kunnen invullen.

Beleidslijn 6: inzetten op groene warmte

FEBIGA pleit ervoor om een niet limitatieve lijst op te stellen van erkende nuttige warmtetoepassingen, bijvoorbeeld het aanwenden van groene warmte in industriële slijdrogers kan net zoals het indrogen van digestaat erkend worden als een nuttige warmtetoepassing ter vervanging van aardgas. Er is ook aandacht nodig voor warmtenetten die zouden opstarten zonder dat er onmiddellijk een duurzame warmtebron voorhanden is. Nu dreigt het risico dat sommige warmtenetten niet worden uitgevoerd, terwijl die vanuit toekomstperspectief toch zinvol zijn. Denk maar aan een warmtenet dat het potentieel biedt om later gekoppeld te worden aan biogas gevoede warmtekrachtkoppeling (WKK).

Beleidslijn 7: betere inpassing van biogasinstallaties in de elektriciteitsmarkt

Het wordt tegen 2030 een uitdaging om de erg variabele hernieuwbare energieproductie af te stemmen op het elektriciteitsverbruik. Zonne- en windenergie kunnen we slechts beperkt afstemmen op ons stroomverbruik.

□ Strategisch reserve en het capaciteitsvergoedingsmechanisme (CRM)

Om het net te balanceren zijn 3 types operationele reserves nodig (primair, secundair en tertiair). Voor de secundair reserve rekenen we vandaag nog op onze grotere fossiele aardgascentrales die we continu stand-by houden aan hoge marginale kost. De overheid moet bezig zijn om alternatieven te onderzoeken en dit type van strategisch reserve open te stellen voor alle technologieën en in het bijzonder voor biogascentrales. Er zijn technologiebedrijven die al software hebben ontwikkeld die dit mogelijk maakt. Tot slot, moet ook de netregelaar ELIA inzetten om hun operationele reserves een dag op voorhand te kunnen aankopen zodat ook biogascentrales dagelijks kunnen meedingen.

Een 'pool' biogascentrales kan je perfect minuten terugschakelen zonder dat het vergistingsproces in het gedrang komt waarmee een plots stroomoverschot kan worden opgevangen.

Betrek daarom zowel de Waalse als Vlaamse biogassector in het capaciteitsvergoedingsmechanisme (CRM) op Federaal niveau. CRM is een belangrijke hervorming van de elektriciteitsmarkt ten dienste van de energietransitie. Het is een veiligingsysteem dat erop neerkomt dat eigenaars van gascentrales niet alleen gesubsidieerd worden voor hun stroomproductie, maar ook voor het beschikbaar stellen van hun gezamenlijke productie-eenheden.

□ Afschakelplan.be

In de winter van 2018 worden meer dan de helft van de Vlaamse biogascentrales afgeschakeld bij stroomtekort. Dit is een suboptimale situatie. Zet in op technische innovatie om selectieve afschakeling mogelijk te maken zodat biogascentrales kunnen blijven stroom injecteren bij stroomtekort.

□ Flexibiliteitspremie

Als het doel is een betere inpassing van biogasinstallaties in de elektriciteitsmarkt, dan moet men durven nadenken over een flexibiliteitspremie (naar Duits Model). Er kan bijvoorbeeld een bijkomende steun per MWh worden toegekend (bovenop de bestaande certificaten) of een taks-schema worden uitgewerkt (productie-installatie-gebonden) waarbij de biogascentrale gestimuleerd wordt via een (in)direct belastingvoordeel.

□ Moderne aansluiting- of injectietarieven door de DNB's.

Gedreven door de hoge kosten voor de aanleg van voldoende capaciteit voor de netgebruikers, wil de distributienetbeheerder (DNB) het aansluitingstarief dat wordt doorgerekend aan de producent baseren op de volledig aangevraagde capaciteit. Als gevolg zal het netgebruik (afname versus injectie) niet langer de hoogte van de aansluitingsfactuur beïnvloeden. Het behoeft weinig toelichting om te begrijpen dat deze aanpak nul incentive betekent om als biogascentrale een slimmer netgebruik te ontplooiën in de toekomst. Het aanleggen van voldoende dikke stroomkabels is niet de enige kost om het huidige elektriciteitsnet te moderniseren. Ook de kosten om het netgebruik te stabiliseren, liggen op tafel. Wanneer een biogascentrale gaat inzetten op flexibele energieproductie, draagt deze meer bij aan de samenleving dan een intermitterende productiebron zoals zon en wind. Daar moet dan ook een compensatie tegenover staan. Het is nu eenmaal zo dat om flexibiliteit te maximaliseren in een biogascentrale, de uitbater een groter geïnstalleerde capaciteit moet voorzien dan wat het basisscenario in de huidige businessmodellen voorziet. Een grotere capaciteit betekent meer kosten op distributieniveau, maar niet op het niveau van het volledige netbeheer. Een modern aansluitingstarief betekent dat men voorsorteert op de toekomst. Met behulp van de uitrol van digitale meters en de nodige softwareontwikkeling moet het mogelijk zijn om de elektriciteitsvraag van het moment te linken aan de (ir)rationale manier waarmee de verschillende producenten op dat ogenblik het net gebruiken en de tarieven daarop te sturen.

Er moet een modern aansluitingstarief ingevoerd dat aanzet tot een rationeel netgebruik en dat netondersteunende diensten correct vergoedt. De producent zou minder moeten betalen als hij geen onnodige pieken veroorzaakt en zijn verbruik afstelt op de productie uit hernieuwbare bronnen.

Beleidslijn 8: inzetten op 'vervuiler-betaalt' principe

Vlaanderen moet de transitie naar meer hernieuwbare energie halen bij de verbruikers van fossiele brandstoffen. Volgens het Energiepact 2021-2030 moet de industriële chemiesector tegen 2030 10% energie-efficiënter werken vergeleken met 2020. Een biogascentrale kan niet op eigen benen staan zolang afval betaalt moet worden door de biogascentrale als erkende verwerker.

□ Vergroening fiscaliteit

Maak werk van een vergroening van de fiscaliteit. Hervorm de fiscaliteit volgens het principe van "de vervuiler betaalt" om het gebruik van fossiele energie te ontmoedigen. Stel een begroting op die rekening houdt met de belastingvoordelen die nodig zijn voor de transitie naar een koolstofvrijere samenleving. Faseer overheidssteun en -investeringen ten gunste van fossiel uit tegen 2050.

□ Moderne tariefstructuur in de eindfactuur voor gezinnen

Zet in op een nieuwe manier waarop bepaalde heffingen worden doorgerekend via de elektriciteitsfactuur. Vandaag draaien gezinnen via de heffing voor openbare dienstverlening in de energiefactuur voor het grootste deel op voor het gevoerde hernieuwbare energiebeleid in Vlaanderen. We moeten naar een nieuwe tariefstructuur waar de evenwichten tussen aanrekening voor gezinnen en deze voor fossiele grootverbruikers beter bewaard blijven en waar ook minder in de elektriciteitsfactuur moet geduwd worden.

□ Vlaamse koolstoftaks voor niet-ETS bedrijven

We moeten het geld halen bij de fossiele energieverbruikers om de rekening van de energietransitie te betalen. Maak werk van een CO₂-taks ook voor niet-ETS bedrijven en gebruik deze nieuwe inkomsten aan het klimaatbeleid o.a. aan de ontwikkeling van hernieuwbaar groen gas. Voer een koolstofheffing in voor producten waarvan de productie niet gebeurt door bedrijven onderhevig aan het ETS-systeem, om hergebruik en recyclage te bevorderen.

De nieuwe Vlaamse Regering moet het federale niveau ertoe aanzetten om vanaf 2020 een koolstoftaks in te voeren op diesel, benzine, stookolie en aardgas. Die heffing kan het best gebeuren door de gewesten en moet gebruikt worden om de ontwikkeling van o.a. groen gas te financieren. Tegen 2030 moet de CO₂-taks minimum 40 euro/ton bedragen. De nieuwe Vlaamse Regering mag zich niet verschuilen achter het feit dat de Europese Unie pas na de verkiezingen van 2019 een federaal plan verwacht voor de verbintenisperiode van 2020 tot 2030.

Speerpuntmaatregelen

1. Werk in **samenspraak** met de andere regio's en het federale beleidsniveau een interfederale roadmap circulaire economie uit in een participatief proces, om versnippering in het circulair en industrieel beleid tegen te gaan.
2. Stel in de volgende regering een **Vlaamse minister voor circulaire economie** aan en werk een duidelijke, realistisch haalbare waardeketen uit met de hoogste toegevoegde waarde voor de conversie van organische reststromen naar biogas. Focus in het debat op de unieke voordelen van biogas: flexibiliteit, lokale inzetbaarheid en opslagmogelijkheid.
3. Ontwikkel een **industriële transitiestrategie** naar koolstofneutraal tegen 2050. Werk een klimaatbegroting uit en zet een **investeringsfonds** op dat financiële stimuli voorziet voor het **uitwerken van circulaire bedrijfsmodellen**. Neem binnen dit fonds ook de mogelijkheid om ze toegankelijk te maken voor **coöperaties**. Bevoordeel biogasinstallaties die zich inschrijven in een transitie-model richting meer circulaire productiemethodes.
4. **Innovatie**. Baseer de langetermijnvisie op het uitgangspunt van de transitie van biogas als brandstof (voor energie-benutting) naar een circulaire benadering (materiaal-benutting). Vervang bijvoorbeeld aardgas door groen gas als grondstof in de methanol-productie, één van de meest gebruikte basisbouwstenen in de chemische industrie.
5. Het is belangrijk dat de overheid in het volgende Regeerakkoord een duidelijke richting uitspreekt, zodat de biogassector daarnaartoe kan bewegen. **Wie pakt de regie op?**

Beleidslijn 9: interdepartementaal overleg

De bestuurlijke complexiteit van ons land zorgt ervoor dat de bevoegdheden om de oplossingen uit te werken voor de ontwikkeling van de biogassector grotendeels op gewestelijk niveau liggen – dus bij Vlaanderen, Wallonië en Brussel. Andere beslissingen zoals bijvoorbeeld de bijmengplicht voor gasleveranciers of LNG-voertuigen liggen dan weer op federaal niveau. Dit betekent dat verschillende ministers van verschillende partijen hun beleid op elkaar moeten afstemmen om tot een gecoördineerd beleid te komen. Een hele uitdaging voor een nichesector zoals biogas.

Stel in de volgende regering een Vlaamse minister voor circulaire economie aan. Die minister heeft als taak om initiatieven en principes van de circulaire economie ingang te doen vinden in domeinen zoals milieu, innovatie en onderzoeksbeleid, en economie. De minister voert een ambitieus beleid in functie van de roadmap circulaire economie.

Beleidslijn 10: een industrie van efficiëntie winsten naar transitieprocessen

Tegen 2050 zal de Europese industrie, volgens de Low Carbon Roadmap, haar emissies met 100% moeten verminderen. Een economisch succesverhaal is slechts mogelijk als de sectorfinanciering en investeringen niet aan willekeur onderhevig zijn. Er is nood aan een gericht proactief Vlaams beleid om investeringen in de infrastructuur voor een circulaire economie mogelijk te maken en te versterken.

Op langere termijn inspelen op het chemievraagstuk en dus biogas naast energiedrager ook bekijken als grondstofdrager, heeft het potentieel om een reële vraag te creëren naar groen gas in de markt.

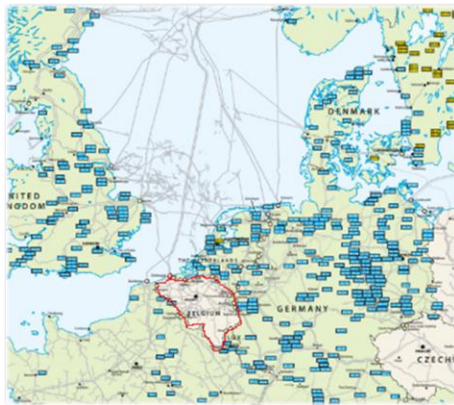
Momenteel wordt zuivere koolstofmonoxide (niet wat in hoogovengassen vervat zit) in de chemie geproduceerd op basis van aardgas en zijn er geen alternatieve biogebaseerde feedstocks op industriële schaal voorhanden. De Vlaamse Overheid moet inzetten op bijkomende samenwerking met een chemische speerpuntcluster zoals een 'Catalisti' en universitaire instellingen met als doel conceptprojecten, die dat potentieel verder uitbouwen, van basisonderzoek te voorzien.

Een gezonde ambitie zou zijn om een Vlaamse pilootinstallatie op poten te zetten tegen 2030 rond de groene ontwikkeling van chemische basisbouwstenen uit biogas.

MUST HAVE

1. **Samenspraak.** Het is belangrijk dat de overheid in het volgende Regeerakkoord een duidelijke richting uitspreekt, zodat de biogas sector daarnaartoe kan bewegen. **Wie pakt de regie op?**
2. **Het oplijnen van het ondersteuningsbeleid voor groenestroom- en warmtekrachtcertificaten voor nieuwe biogascentrales,** die vandaag ingezet worden op respectievelijk 15 en 10 jaar, hetgeen het quasi onmogelijk maakt een solide businessmodel op te stellen binnen het klassieke WKK-model.
3. Een **groen gas ondersteuning-, registratie- en handelssysteem met garanties van oorsprong**

Figuur 1 – Overzicht biomethaan productie-sites in Europa anno 2018 met België als blinde vlek!

4. Een gefaciliteerde **afzetmarkt voor digestaatrecyclaten** ter vervanging van kunstmest
5. Een **flexibiliteitspremie** met inzet op betere inpassing van biogascentrales in de elektriciteitsmarkt.

NICE TO HAVE

1. **Langetermijnvisie** die biogas naast energiedrager ook bekijkt als grondstofdrager met een **Vlaamse minister voor circulaire economie** als 'believer' en trekker van het dossier.
2. Een **koolstoftaks ook voor niet-ETS bedrijven**
3. **Bestemmingsneutraliteit** voor de winning van hernieuwbare energie.
4. Een **modern netaansluitingstarief** dat aanzet tot een rationeel, slimmer netgebruik.